

NHÂN VẬT ANH HÙNG TRONG TRUYỆN NGẮN JACK LONDON

Đỗ Thị Hằng

Khoa Ngữ Văn và Khoa học Xã hội

Email: hangdt@dhhp.edu.vn

Ngày nhận bài: 04/3/2021

Ngày PB đánh giá: 01/6/2021

Ngày duyệt đăng: 11/6/2021

TÓM TẮT: Jack London là đại biểu xuất sắc của nền văn học Mỹ với khối lượng tác phẩm đồ sộ. Truyện ngắn là mảng sáng tác chiếm số lượng lớn trong sự nghiệp của nhà văn. Ý chí kiên cường, khát vọng sống mãnh liệt và sự vùng dậy mạnh mẽ, đã tạo nên diện mạo riêng cho nhân vật của Jack London, đó là chất anh hùng. Bài viết này chúng tôi đi sâu tìm hiểu nhân vật anh hùng cả chiến thắng và chiến bại trong truyện ngắn của Jack London để thấy được vẻ đẹp của con người trong cuộc chiến chống thiên nhiên khắc nghiệt phương Bắc giành cuộc sống và sự không khuất phục của những con người ở các bộ lạc da đỏ, da đen trước sự áp bức, bất công của người Mỹ da trắng.

Từ khóa: Truyện ngắn, Jack London, anh hùng.

HEROIC CHARACTERS IN JACK LONDON'S SHORT STORIES

ABSTRACT: Jack London is an outstanding representative of American literature writers with a massive volume of works. Short stories account for a large composition of his writing career. The heroic characteristics including resilient will, strong desire to live, and strong resurgence have created the unique style of Jack London's characters. In this article, we concentrate on the hero with both victories and defeats in Jack London's short stories to explore the beauty of humanity in the life war against the harsh Northern nature and the refusal to be intimidated by the white Americans' oppression and injustice of Black and American Indians tribes.

Keywords: short stories, Jack London, hero

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nhân vật là một trong những nhân tố quan trọng nhất cấu thành nên thể giới nghệ thuật của tác phẩm, là “con người cụ thể được miêu tả trong tác phẩm văn học... có thể có tên riêng cũng có thể không có tên riêng... có khi được sử dụng như một ẩn dụ, không chỉ một nhân vật cụ thể nào cả, mà chỉ một hiện tượng nổi bật nào đó trong tác phẩm” [5,198]. Theo *Từ điển tiếng Việt*: “Anh hùng là người lập lên công trạng đặc biệt lớn lao đối với nhân dân đất

nước” [9, Tr 6] nhưng anh hùng cũng có nghĩa chỉ những con người “có tính chất của người anh hùng” [9, Tr 6] được biểu hiện qua hành động, việc làm của họ. Ở bài viết này, chúng tôi dùng khái niệm “nhân vật anh hùng” để chỉ những nhân vật có suy nghĩ, hành động anh hùng trong đấu tranh chống lại thiên nhiên khắc nghiệt để khẳng định mình, đấu tranh bảo vệ cộng đồng, bảo vệ lẽ phải trước áp bức bất công của người Mỹ da trắng.

Hiện nay ở Việt Nam số lượng công

trình nghiên cứu chuyên sâu về nhân vật trong truyện ngắn của Jack London chưa được đầy đủ và hệ thống. Trong cuốn *Văn học Mỹ*, tác giả Lê Huy Bắc nhấn mạnh: “London là bậc thầy xây dựng xung đột. Qua xung đột, tính cách nhân vật, tư tưởng tác phẩm thể hiện rõ ràng hơn” [3, Tr321] nên có riêng một mục khai thác các loại xung đột trong việc khắc họa chân dung nhân vật trong sáng tác của Jack London. Bùi Văn Thanh trong luận văn Thạc sỹ *Thế giới nhân vật vùng Klondike của Jack London* đã bước đầu chỉ ra đặc điểm của nhân vật con người, nhân vật loài vật và nhân vật thiên nhiên trong sáng tác của nhà văn. Luận văn thạc sỹ của Nguyễn Trọng Đức với nhan đề *Đặc trưng nghệ thuật truyện ngắn Jack London có đề cập tới chất anh hùng ca và dấu vết ngụ ngôn trong thế giới nhân vật của Jack London*. Các công trình nghiên cứu trên là những gợi ý để chúng tôi đi sâu tìm hiểu kiểu nhân vật anh hùng trong sáng tác của Jack London. Trong khuôn khổ một bài báo chúng tôi sẽ tìm hiểu đặc điểm nhân vật anh hùng trong truyện ngắn của Jack London trên hai phương diện người anh hùng chiến thắng và người anh hùng thất thế để thấy được bức tranh thiên nhiên hoang sơ đầy hiểm họa và bức tranh xã hội nhiều bất công ở nước Mỹ qua đó thấy được nghệ thuật xây dựng chân dung người anh hùng trong truyện ngắn Jack London và tư tưởng, khát vọng của nhà văn về một xã hội tốt đẹp hơn cho nước Mỹ.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

1. Anh hùng chiến thắng thiên nhiên.

1.1 Tình yêu cuộc sống - sức mạnh để con người chiến thắng thiên nhiên.

Trong cuốn *Văn học Mỹ*, tác giả Lê Huy Bắc có nhận xét về sáng tác của Jack

London: “Những truyện trác tuyệt của ông được lấy bối cảnh từ Bắc cực băng giá; bởi vì nơi đó, trận chiến giữa cuộc sống có tổ chức (organic life) với không sự sống - không có tổ chức (inorganic non - life) được theo đuổi bằng vẻ đơn giản cơ bản” [3, tr318]. Truyện ngắn *Tình yêu cuộc sống* là một minh chứng cho điều đó. Ở tác phẩm này, Jack London đã xây dựng một hình tượng nghệ thuật độc đáo: Chân dung một con người vật lộn giữa sự sống và cái chết, chiến đấu và chiến thắng thiên nhiên khẳng định sự tồn tại của mình. Nhân vật chính trong truyện không có tên bị một người bạn tên Bill vì lợi ích cá nhân đã bỏ lại ở đằng sau trong “quang cảnh không lấy gì làm phấn khởi. Đâu đâu cũng là đường chân trời mềm mại. Các trái đồi đều thấp. Chẳng có cây to, chẳng có gì ngoài một sự tiêu điều mênh mông và ghê rợn” [6, 7] khiến gã như trở về với cội nguồn nguyên thủy trong trạng thái hoang dã nguyên sơ để rồi phải đương đầu với cái đói, cái chết đang từng giờ, từng phút ráo riết đeo đuổi sau lưng. Gã luôn phải đấu tranh với nỗi sợ để tiếp tục cuộc hành trình về với cuộc sống loài người. Trên con đường trở về thế giới văn minh gã phải “sục những vũng nước mò ếch nhái và lấy móng tay đào đất tìm giun” [6, 14], việc làm của gã chỉ là thói quen để tìm kiếm cái gì đó vào dạ dày trống không. Khi Bill bỏ đi, gã đơn độc giữa không gian hoang vu, lúc đầu gã còn gọi bạn với “tiếng kêu khẩn cầu của một người khỏe mạnh trong cơn quẫn bách” [6, 6], rồi tiếng gọi bạn chỉ còn là “thì thảo, một lần rồi hai lần!” [6, 7], “gã khóc khe khẽ một mình rồi khóc to tương với tất cả cảnh hoang sơ vô tình bao quanh...hồi lâu sau, người gã còn rung lên những tiếng nấc khan” [6, 15]. Như vậy hành trình trở về với cuộc sống là những cung bậc tình cảm

lo âu, buồn bã xen lẫn sự sợ hãi nhưng cũng là hành trình bền bỉ với khát vọng sống. Để tồn tại gã kiên nhẫn nhai những thứ cây đầm nước của đầm lầy chẳng có chút dinh dưỡng nào rồi cố sức bắt con cá trong vũng nước, ăn sống lũ gà gô non, mút cả những ống xương tuần lộc mà bọn chó sói để lại, gã phải săn mồi (bắt cá, bắt gà rừng), để được sống gã phải “ngồi xồm trên lớp rêu, với một cái xương trong miệng, mút mát những vụn sinh bào còn nhuốm hồng hồng chất xương. Cái vị thịt ngọt...gã ngọam hàm vào những đốt xương và nhai rầu rầu” [6, 23] để rồi “bây giờ gã cũng bò như Bill đã từng bò” [6, 29]. Đây là cuộc trở về cuộc sống của một con người mà bề ngoài đang bị tụt xuống hàng con vật nhưng đồng thời với hành trình này lại có một hành trình ngược lại bên trong, hành trình của một con người không chấp nhận cái chết. Trong thực tại bi đát gã nghĩ “sự sống là thế ư? Một sự hão huyền và thoáng qua. Chỉ có sống là đau đớn mà thôi...chết là ngủ...là nghỉ ngơi” [6, 23] nhưng gã không bằng lòng chết và quyết tâm không chết, khi gã - một con người kiệt sức vì đói khát phải đương đầu với một con sói sắp chết đói thì quyết tâm sống trong gã lại càng mãnh liệt vì gã không cam lòng làm mồi cho con vật ốm yếu, ghẻ lở và gần như chết rồi kia. Cái chết của con sói trong tay con người kiệt quệ về sức lực, mù mịt vì cái đói nhưng hùng hực ngọn lửa sống là sự khẳng định sức mạnh của con người không chỉ kiên nhẫn kiếm cái ăn mà còn nỗ lực giữ an toàn cho bản thân, nén nỗi sợ hãi đương đầu chống chọi với thú giữ để được sống. Đứng trước những thử thách khắc nghiệt của thế giới hoang dã con người bắt đầu suy nghĩ về ý nghĩa cuộc sống. Nhân vật của Jack London đã trăn trở về điều đó và không bỏ cuộc, không chịu khuất phục.

Gã bỏ lại vàng dọc đường và dù phải lê lết, bò toài thì vẫn tiến về phía trước, nơi ấy là cuộc sống!

Chính khát khao được sống đã làm nên chiến thắng, đã nâng con người lên hàng chúa tể của muôn loài và gã là một anh hùng chống lại cái phi lý nhất mà con người phải phục tùng đó là cái chết. Dẫu biết rằng ai cũng phải chết nhưng chiến đấu chống lại cái chết là cuộc chiến đấu dai dẳng nhất của con người. Trong *Tây du ký*, con người chống lại cái chết bằng cách tu thành Phật (nhân vật Đường Tăng), vua chúa chống lại cái chết bằng việc tìm thuốc trường sinh, ma quỷ chống lại cái chết bằng cách ăn thịt Đường Tăng... Trong truyện ngắn này, gã chống lại cái chết bằng tình yêu cuộc sống, bằng lý trí và nghị lực của một con người khát khao trở về với đồng loại. Gã chính là người anh hùng chinh phục thiên nhiên của thế kỷ XX.

Đọc truyện ngắn của Jack London ta nhận thấy nhà văn đi sâu thể hiện cuộc sống ở phương Bắc mênh mông tuyết trắng như là môi trường để thử thách con người trong cuộc chiến chống lại thiên nhiên giành lại cuộc sống. Nhà văn để nhân vật phải đối mặt với cái chết để tự tìm ra cách tồn tại. Jack London xây dựng kiểu nhân vật anh hùng chiến thắng thiên nhiên nhưng cũng có khá nhiều truyện ông cũng viết về những con người không vượt qua được sự khắc nghiệt của môi trường thiên nhiên hoang dã đầy hiểm họa như nhân vật trong truyện ngắn *Nhóm lửa*, *Luật sống*. Bàn về vấn đề này, tác giả Lê Huy Bắc trong cuốn *Văn học Mỹ* có viết: “Trong cuộc tranh đấu với tự nhiên, không phải lúc nào nhân vật của Jack London cũng chiến thắng. Tuy nhiên, cuối cùng ông cũng khẳng định được nghị lực phi thường trong khát vọng

sống khôn cùng” [3, 332], nhân vật của ông không chỉ đối mặt với cái chết mà đôi khi còn phải lựa chọn cho mình cách thức giã từ cuộc sống. Trong tác phẩm *Nhóm lửa*, sau nhiều lần cố gắng để thoát khỏi tử thần nhưng không được nhân vật người đàn ông đã lựa chọn cho mình sự ra đi ở một tư thế dang hoàng là chìm sâu vào giấc ngủ ngon lành, còn nhân vật Mason trong *Sự im lặng màu trắng* không muốn phải chờ đợi cái chết đến một cách từ từ trong sự tuyệt vọng và đau đớn đã yêu cầu bạn dùng súng kết liễu đời mình để bạn và vợ yên tâm ra đi. Như vậy dù là những con người không chiến thắng nhưng ở họ luôn cháy mãi ngọn lửa tình yêu cuộc sống và tinh thần đấu tranh chống lại sự khắc nghiệt của thiên nhiên. Phần cơ thể của họ sẽ vùi lấp trong băng tuyết nhưng tinh thần mạnh mẽ, ý chí phi thường, lòng quả cảm và tình yêu cuộc sống là khúc ca khải hoàn trong cuộc chiến chống lại thiên nhiên. Họ là những người anh hùng chiến thắng về tinh thần đúng như câu nói của nhân vật Santiago trong tác phẩm Ông già và biển cả của Hemingway: Con người có thể bị hủy diệt nhưng không bao giờ thất bại.

Nhân vật anh hùng chiến đấu chống lại sự khắc nghiệt của thiên nhiên trong truyện ngắn của Jack London còn là những người phụ nữ. Họ là những người luôn mơ ước về hạnh phúc, trong cái chết họ nghĩ về sự sống, trong chia ly nghĩ đến đoàn tụ đây là động lực khiến cụ bà Nauri trong truyện ngắn *Ngôi nhà của Mapuhi*, người đã ngót sáu mươi tuổi, cả đời chưa xa biển đến quá nửa tầm nhìn tìm được hạnh phúc của mình. Bà lão đã thực hiện hành trình kiếm tìm hạnh phúc bằng việc tìm về với con cháu sau cơn bão biển cướp đi sinh mạng gần nghìn người ở hòn đảo bà sống.

Trong cơn cuồng phong của thiên nhiên, bà lão Nauri may mắn thoát chết vì bám vào một tấm ván thô ráp và bị sóng cuốn trôi ra biển. Khi mạng sống chỉ còn trong gang tấc bà vẫn vạch kế hoạch chống chọi với thần chết. Những con sóng bạc đầu đánh dạt bà lão vào hòn đảo Takôkôta không người sinh sống chỉ có những xác chết tấp bờ, trong hoàn cảnh này tia sáng loé lên trong suy nghĩ của bà Nauri là phải duy trì cuộc sống trên đảo hoang bằng cách ăn “những quả dừa đã giữ cho bà nổi trên mặt nước” [11, 255]. Không trông chờ vào sự trợ cứu của các tàu khác đi ngang qua đảo, bà lão Nauri đã tìm cách trở về, bà tìm trong đồng xác chết được một chiếc thuyền độc mộc vỡ mất mái chèo và cả viên ngọc trai quý giá do con trai bà mò được nhưng bị bọn lái buôn cướp đi để trừ nợ. Niềm hy vọng chưa bao giờ tắt ở bà già sáu mươi tuổi này “Bà cột lại móc chèo vào chiếc thuyền, dùng tất cả xơ dừa có thể tìm được và cả phần còn lại của chiếc áo để bện thành dây buộc... với một mảnh thiếc ở hộp cá, bà tự gọt hết tóc đến sát da đầu, bện thành một sợi dây, và bằng dây đó, bà buộc cái chổi dài gần một mét vào mảnh ván... dùng răng gỡ những chiếc nêm để ken vào nút buộc” [11, 258]. Cuộc trở về gia đình của bà lão Nauri chính là hành trình kiếm tìm hạnh phúc của người phụ nữ gần đất xa trời. Khát vọng sống là nguồn động lực mãnh liệt để bà rời hòn đảo hoang chỉ có xác thối của người chết, khát vọng sống khiến bà dũng cảm chiến đấu với cá mập trên đại dương “bà biết rõ là sớm muộn nó sẽ thu can đảm để lao vào bà. Bà bèn quyết định ra tay trước” [11, 261], dầu biết mình là một “bà già đơn độc giữa biển, suy nhược vì đói và gian khổ, thế mà đối diện với con hổ biển này bà phải chặn trước sự tấn công của nó bằng cách tự mình tấn công nó” [11, 261].

Phẩm chất của người anh hùng ở bà Nauri chính là lòng dũng cảm, trí thông minh, sự kiên trì bền bỉ vượt qua sức mạnh khủng khiếp của bão gió nơi biển khơi. Động lực giúp bà chiến thắng sức mạnh dữ dội của thiên nhiên chính là khát vọng được được sống và sống sung túc trong ngôi nhà trên đảo Fakarava dài sáu sải, với cửa vòm bốn xung quanh cùng đồng hồ quả lắc tám cạnh. Chơi xỏ thần chết trở về với nhân gian, bà lão đã mang được viên ngọc trai quý trở về, đó sẽ là phương tiện để bà tạo lập cuộc sống hạnh phúc cho mình cùng con cháu.

Nhân vật nữ của Jack London là những anh hùng tóc dài, trên con đường kiếm tìm hạnh phúc, họ thường phải đối mặt với cái chết, trong cơn hiểm nguy họ luôn bình tĩnh nghĩ cách thoát hiểm và đánh chiến thắng. Hạnh phúc họ khao khát kiếm tìm cũng thật giản dị, đời thường: được sống với những người mình thương yêu, không bị cái đói nghèo đeo đuổi.

Qua truyện ngắn của mình, Jack London muốn gửi tới bạn đọc thông điệp: cuộc sống đầy rẫy những hiểm họa, muốn vượt lên sự tàn khốc đó con người cần mạnh mẽ, dũng cảm, tình yêu cuộc sống, khát vọng được hạnh phúc sẽ tạo nên sức mạnh giúp họ giành thắng lợi trong cuộc đấu tranh sinh tồn. Để chiến thắng thiên nhiên tàn khốc, nhân vật anh hùng của Jack London phải trải qua muôn vàn khó khăn, thử thách. Qua những nhân vật này nhà văn đề cao và tin tưởng sức mạnh ý chí và nghị lực sống của con người.

1.2 Khả năng thích nghi, nắm bắt quy luật tự nhiên - vũ khí để con người chiến thắng thiên nhiên.

Tác giả Lê Huy Bắc trong cuốn *Văn học Mỹ* có viết: “Trong quan hệ với thiên

nhiên, London tuy rất đề cao con người nhưng ông không hề xem thường sức mạnh mù quáng, vô biên của tạo hóa” [3, 322]. Đọc truyện của Jack London ta nhận thấy nhà văn miêu tả thiên nhiên khốc liệt với sức mạnh hủy diệt, muốn chiến thắng con người phải thích nghi với sự tàn khốc của thiên nhiên và cần trang bị, rèn luyện thêm nhiều kỹ năng để không bị bão tuyết và chó sói lấy đi tính mạng. Nhân vật Kid trong *Sự im lặng màu trắng* được miêu tả như một người hùng thích nghi với thiên nhiên khốc liệt, anh có rất nhiều kỹ năng sinh tồn trong thế giới mênh mông với màu trắng im lìm và cái chết luôn rình rập.

Trong hành trình của mình, Kid cùng vợ chồng Mason và Ruth vượt quãng đường dài khi thức ăn cho người chỉ còn một ít, thức ăn cho chó chẳng còn gì, tuyết trắng phủ khắp nơi như muốn đè bẹp con người với sức mạnh vô hình của nó. Trong tình huống gay cấp đó trái ngược với người bạn nóng nảy đang đánh đập đàn chó không đủ sức kéo vì quá mệt mỏi, đói ăn thì Kid lại rất bình tĩnh, biết kìm chế sự nóng giận, điều này giúp anh làm chủ tình thế khó khăn đầy bất trắc. Khi Mason gặp tai họa bất ngờ bị cây thông đổ đè lên người, kinh nghiệm và sự bình tĩnh giúp Kid giải quyết tốt mọi việc: “Nguy hiểm bất ngờ, cái chết bất ngờ - Kid thường gặp cả hai điều ấy! Khi cây ngã những lá thông còn rung rung trên cành, anh đã kịp ra lệnh cho Ruth phải lao vào cứu...” [9,12]. Kid biết dùng “tầm bạt thô căng lên đóng lửa để giữ nhiệt ... một phương pháp chống rét khá thông dụng đối với những người biết nắm bắt các quy luật vật lý của thiên nhiên” [9, 13], anh biết dùng sự đàn hồi của cây thông non treo xác Mason lên tránh không cho chó sói ăn thịt bạn, Kid biết nén đau thương để

tiến về phía trước tiếp tục cuộc hành trình không chịu khuất phục sức mạnh tàn khốc của thiên nhiên. Theo Jack London, “Thiên nhiên càng vô cảm thì con người cần phải hữu cảm nhiều hơn, càng phải quan tâm đến nhau nhiều hơn. Có như thế thì sự sống mới có thể tồn tại” [3, 323]. Tình cảm chân thành của Kid dành cho bạn là lửa ấm yêu thương xua tan sự giá lạnh của băng tuyết vô cảm nơi Bắc cực hoang vu, là vũ khí sắc bén để anh chiến đấu và chiến thắng những hiểm họa của thiên nhiên bủa vây khắp nẻo đường phương Bắc.

Để khắc họa chân dung người anh hùng một cách sắc nét, Jack London đã sử dụng thủ pháp nghệ thuật nhân vật tái xuất hiện. Nhân vật Kid - người anh hùng chống lại thiên nhiên là kiểu nhân vật tái xuất hiện trong nhiều truyện ngắn của Jack London. Ở truyện *Con trai của sói*, anh hiện lên qua lời nhận xét của già làng Tling Tinnekh, tộc trưởng bộ tộc Quạ là “Người khổng lồ, khỏe mạnh như con gấu Grizzly, cân đối như chồi non của cây liễu, tấm lưng mở như trăng rằm mùa hè” [8, 294]. Trong truyện *Đặc quyền linh mục*, anh hiện lên không chỉ là người hùng mà còn là người có tấm lòng cao cả qua lời động viên an ủi với cha Roubeau còn trong *Truyện Odyssey phương Bắc*, anh sẵn sàng giúp một người không quen biết là Naass theo đuổi mục tiêu của mình khi cho anh ta vay một số vàng lớn, anh cảm thông với bi kịch của Naass khi nuôi chí trả thù kẻ tình địch.

Việc khắc họa nhân vật thích nghi với môi trường sống qua nhiều tác phẩm khiến nhân vật trở nên sinh động, chân thật, bạn đọc luôn cảm thấy Kid mang sức mạnh bền bỉ, ý chí mạnh mẽ xông pha khắp nẻo đường phương Bắc trong cuộc chiến đấu chinh phục thiên nhiên.

Jack London là nhà văn nổi tiếng với nghệ thuật xây dựng xung đột đặc biệt là mối xung đột giữa con người và thiên nhiên. Đặt nhân vật anh hùng vào môi trường thiên nhiên vô cùng khắc nghiệt, vô cảm, thù địch luôn đe dọa tính mạng của con người để nhân vật bộc lộ sức mạnh, nghị lực là đặc trưng ngòi bút của ông. Trong sáng tác của Jack London, thiên nhiên là môi trường thử thách để con người khẳng định bản lĩnh, sự tự tin, tình cảm và khát vọng sống của mình. Thiên nhiên càng hoang vắng, dữ dội thì ý chí và nghị lực của con người càng được khẳng định và phát huy. Trong môi trường đó, các nhân vật của Jack London được khắc họa là những người anh hùng chiến đấu không ngừng nghỉ để khẳng định sự tồn tại của mình.

2. Anh hùng thất thế trong cuộc chiến chống lại luật lệ hà khắc của người da trắng.

Đọc truyện ngắn của Jack London, hình ảnh những anh hùng là thổ dân da đỏ, da đen được tác giả khắc họa đậm nét, họ chiến đấu chống lại luật lệ hà khắc của người da trắng, luật lệ của những người theo họ là “bọn kẻ cướp”. Chúng tôi nhận thấy nhà văn rất chú trọng khắc họa chân dung kiểu anh hùng thất thế, vòng nguyệt quế vinh quang không quàng lên cổ họ nhưng lý tưởng sống cao đẹp của họ thì bất tử, khát vọng sống tự do của họ thật đáng khâm phục.

Kulau trong truyện ngắn *Kulau hủi* cho rằng “chúng ta bị bệnh nên chúng ta bị tước mất tự do” [6, 82] theo Kulau sống là phải được tự do, đây là đòi hỏi chính đáng của mỗi người. Kẻ thù của ông đã “chiếm đoạt về tay mình tất cả ...các hòn đảo, tất cả đất đai, tất cả súc vật” [6, 82]. Ông là lãnh tụ của ba chục con người, cả đàn ông

và phụ nữ, họ bị hắt hủi khôn khổ vì trên người mang căn bệnh hủi, họ đang bị truy đuổi như con người đuổi bắt những con thú hoang và Kulau là vua của tất cả những “sinh vật” đó.

Kulau mang nỗi căm hờn sục sôi với những kẻ tự xưng là đầy tớ của ngài rượu Rôm, của chúa trời đã cướp đất của đồng bào ông, reo rắc bệnh tật cho họ, để rồi khi họ bị lây bệnh thì tước nốt quyền tự do của những con người khôn khổ này, giờ đây ông phải chiến đấu bảo vệ nơi ẩn náu cuối cùng quyết không để mình rơi vào bốn bức tường của nhà tù ở Mólôka.

Trong con người Kulau có dòng máu của người anh hùng: Khát khao sống cuộc đời tự do nơi núi rừng, mơ ước được trở về quăng đời tươi đẹp trong quá khứ bắt bò rừng ở Niihau, hay “thuần dưỡng những con ngựa rừng dọc theo các bãi cỏ trên núi cao, ném những vòng dây thừng vào cổ chúng rồi dắt xuống thung lũng” [6,106], chính khát vọng sống cao đẹp đó đã giúp ông chiến thắng sự đau đớn của bệnh tật. Hàng ngày, hàng đêm căn bệnh hủi ngấm nhấm từng đốt xương, làm nhứt nhối da thịt Kulau cũng như người dân của ông, tất cả họ phải đương đầu với bệnh tật nhưng không vì thế mà mất đi vẻ đẹp tâm hồn của con người. Trong nỗi đau bệnh tật họ vẫn cất cao lời ca, tiếng hát để quên đi những tháng ngày đau khổ: “chúng ta hãy cùng nhau múa hát, và chúng ta sẽ hạnh phúc, chừng nào có thể” [6, 88] vì trong những thân thể tàn tạ đó vẫn còn âm ỷ cháy mãi tình yêu và khát vọng sống tự do. Chính Kulau, người thủ lĩnh kiên cường đã thổi bùng ngọn lửa đó trong những tâm hồn đầy vật vã đớn đau, những con người chỉ mong được sống ở nơi có “các bức tường dựng đứng của khe

núi... một thiên đàng nơi hạ giới. Một biển màu xanh tràn ngập thung lũng, những con sông xanh rập rờn từ bên này đến bên kia vách đá, những thác miên liễu mềm mại chảy dọc từ các chỗ nhô ra trên hai bức tường đá” [6, 90]... Kulau - người thủ lĩnh tài ba không chỉ đem lại cho cư dân của mình niềm vui sống, sự lạc quan để quên đi bệnh tật mà ông còn là người anh hùng mở đất, ông đã chỉ huy mọi người “đẩy lùi những đám cây dại rậm rạp” để “chuối, cam, xoài trở nên dễ thờ, sẵn mọc trên các bãi rừng trống nhỏ... ở thêm vách đá có phủ một lớp đất, họ trồng khoai sọ và dưa bở, và trên tất cả những chỗ trống nào ánh nắng mặt trời có thể dội sáng tới được là đu đủ xum xuê quả vàng rộm” [6, 91].

Kulau - người thủ lĩnh không chịu khuất phục cường quyền đã chiến đấu với bọn lính định lừa ông và những cư dân khôn khổ vì bệnh hủi vào các nhà tù ở Mólôka. Trong trận chiến đấu không cân sức, thần dân của Kulau người chết, người đầu hàng vô điều kiện song nỗi đau đớn nhất của người yêu tự do này chính là lời oán trách của những kẻ đầu hàng: “Khi đi ngang qua chỗ ông đứng họ tuôn ra những lời chửi rủa nhục mạ, bà già đi cuối cùng còn dừng lại, giơ nắm tay xương xẩu với những móng nhọn như móng điều hâu, nhe răng, lắc đầu, lớn tiếng nguyên rủa ông” [6, 105]. Kulau làm tất cả mọi việc vì họ nhưng đổi lại chỉ là sự oán trách của họ dành cho ông.

Con người của Kulau là con người hội tụ những niềm đau: Sinh ra và lớn lên ở Kauai, yêu mảnh đất này với tình yêu máu thịt nhưng lại bị mất đất, mất tự do ở chính nơi mình gắn bó, bị truy đuổi khi thân hình mang bệnh; sống và chiến đấu cho những con người mắc bệnh hủi thì lại bị họ phản bội, đay nghiến, xỉ vả. Trong cuộc chiến

đấu không cân sức này Kulau luôn khẳng định bản lĩnh của một người anh hùng: Sống một cuộc đời tự do và chết cũng là người tự do.

Kulau không giành được chiến thắng nhưng ông cũng không là người thất bại hoàn toàn bởi ông được quyền tự quyết định được sống và được chết như thế nào, quyền quyết định đó khẳng định ông là người tự do và cả đời ông chiến đấu vì điều đó.

Bên cạnh hình tượng Kulau, Jack London còn xây dựng hình tượng Imbơ, người anh hùng chiến đấu cho tự do của bộ lạc Cá trắng trong truyện ngắn *Hội những người già*. Imbơ cũng là kiểu anh hùng thất thế, con người của lão là con người hội tụ những niềm đau. Lão đau đớn khi bộ lạc của mình bị người da trắng huỷ hoại đẩy đến chỗ diệt vong. Imbơ đau đớn khi cảnh thanh bình của bộ lạc mình chỉ còn trong quá khứ, lão bồi hồi nhớ lại cái thưở “con trai thì vui vẻ nhìn con gái, con gái thì âu yếm nhìn lại họ. Đàn bà thì cho con bú... đàn ông hồi đó...là đàn ông trong những ngày yên ả no đủ, họ là đàn ông trong cả những khi có chiến tranh và nạn đói” [6,122], Nỗi đau của Imbơ không xuất hiện ngay một lúc mà là một quá trình bắt đầu từ *khi* “có một người da trắng đầu tiên đặt chân lên mảnh đất của chúng tôi” [6,123] và người thứ hai, thứ ba và những người da trắng cứ tiếp tục kéo đến để rồi “những con chó của bộ lạc hồng hết, những con trai và con gái khoẻ mạnh nhất của bộ lạc Cá trắng chúng tôi ngày một trở nên ốm yếu và bệnh tật” [6, 127]. Imbơ kết luận người da trắng “đặt bàn tay nặng nề của họ lên toàn thể giới và giày xéo lên mọi dân tộc” [6,128], vì thế bộ lạc hùng mạnh của Imbơ xưa kia nay đứng trước bờ diệt vong, những người cảm nhận được điều này và

quyết tâm chiến đấu bảo vệ sự tồn tại của bộ lạc chỉ là những người già. “Trong ánh mắt những người già ngồi im lặng bùng lên những tia lửa” [6,130]. Những tia lửa đó đã góp thành giông bão với việc tiêu diệt tất cả những người da trắng đặt chân đến mảnh đất này. Mặc dù đây là cuộc nổi dậy mang tính bột phát, quy mô nhỏ, hoạt động đơn lẻ nhưng đó là hành động của những người anh hùng. Họ tiêu diệt người da trắng vì sự tồn tại của bộ lạc mình. Niềm tự hào về cội nguồn dân tộc là động lực góp lửa cho trận chiến không cân sức. Sau này Imbơ chỉ còn lại một mình vì những người già của bộ lạc lần lượt nằm xuống, nhưng lão vẫn chiến đấu dù đơn thương độc mã. Lý tưởng của Imbơ thì cao đẹp, khát vọng của lão thì lớn lao, nhưng hiện tại không cho phép lão thực hiện những lý tưởng, khát vọng đó. Lão mang trong mình bi kịch của thời đại, lão trở thành người anh hùng thất thế của bộ lạc Cá Trắng. Con người không chiến thắng đó cũng không phải là người chiến bại hoàn toàn, lão đã mở một cuộc tổng tiến công cuối cùng vào trái tim của những người da trắng. Cuộc tiến công này không làm đổ máu nhưng làm thức tỉnh lương tri và nhân tính của họ. Vũ khí lão dùng không phải là giáo mác, súng đạn mà là ngôn ngữ thể hiện niềm đau, sự xót xa, nỗi dằn vặt của một người chứng kiến sự tàn lụi, diệt vong của một bộ lạc và cao hơn chính lão cũng là nạn nhân của sự diệt vong đó. Imbơ chấp nhận đầu thú và đón nhận cái chết để nói ra sự thật, ngọn lửa trước khi tàn bao giờ cũng bùng lên và ánh sáng của nó làm thức tỉnh nhân loại là vậy.

Kulau và Imbơ là những anh hùng chiến đấu vì tự do, vì lẽ phải và sự công bằng của con người, họ không chiến thắng nhưng cũng không một thế lực nào khuất

phục được họ. Cả hai đều là Prômêthê của thời đại mới, họ là những con người mang lửa, lửa nhiệt tình, lửa soi sáng một lẽ sống cao đẹp: Tự do.

Qua hình tượng nhân vật người anh hùng thất thế trong truyện ngắn của Jack London, bạn đọc nhận ra nét tài hoa của ngòi bút nhà văn trong sự khắc họa xung đột sắc tộc, đây không phải là vấn đề mới trong văn học Mỹ. trong tác phẩm *Túp lều bác Tom* nữ văn sỹ Harriet Beecher Stowe đã đặt ra vấn đề bình đẳng sắc tộc đối với người da đen, trong sáng tác của Mark Twain cũng đề cập tới vấn đề bất công và sự phản kháng của người da đỏ và người da đen chống lại người da trắng. Jack London là nhà văn đã thể hiện những vấn đề nhức nhối của thời đại đó là sự phân biệt chủng tộc ở Mỹ. Sự bành trướng của chủ nghĩa tư bản tới các vùng đất mới đã đẩy người da đen và người da đỏ ở các bộ lạc đến bờ vực diệt vong. Ngòi bút của Jack London thường đứng về những người thổ dân, ủng hộ những người bị áp bức bóc lột để tố cáo sự thống trị của người da trắng.

3. Nghệ thuật xây dựng nhân vật anh hùng trong truyện ngắn Jack London.

Nhân vật trong truyện ngắn Jack London tạo được dấu ấn đậm nét trong tâm trí bạn đọc là nhờ nghệ thuật xây dựng nhân vật anh hùng của nhà văn. Ngòi bút của Jack London tỏ ra sắc sảo mang nét sáng tạo riêng vô cùng độc đáo khi ông đặt nhân vật anh hùng của mình vào những tình huống truyện với các mối xung đột hấp dẫn gồm xung đột giữa con người với thiên nhiên ở các truyện *Nhóm lửa*, *Tình yêu cuộc sống*, *Ngôi nhà của Mapuhi...* Xung đột giữa con người với xã hội qua các truyện: *Kẻ bỏ đạo*, *Người đàn bà sinh ban đêm*, *Người Mêhico...* Xung đột giữa

con người với con người như các truyện: *Con trai của Sói*, *Odyssey phương Bắc...* Xung đột sắc tộc qua các truyện *Kulau hủi*, *Hội những người già...* sự tinh tế trong ngòi bút của Jack London chính là cách ông xử lý các tình huống xung đột. Jack London không đi sâu miêu tả nội tâm nhân vật mà tạo ra khoảng lặng giữa hành động và nhận thức của nhân vật. Qua câu chuyện Imbơ giết rất nhiều người da trắng bạn đọc lặng đi trước hành động của nhân vật khi biết nguyên nhân là do bộ lạc của ông và nhiều bộ lạc khác của người da đỏ bị người da trắng đẩy vào cảnh diệt vong mà không tòa án nào xét xử được. Bên cạnh tình huống xung đột, Jack London còn xây dựng tình huống ngẫu nhiên để miêu tả nhân vật người anh hùng ở các truyện *Sự im lặng màu trắng*, *Nhóm lửa*, *Tình yêu cuộc sống...* sử dụng loại tình huống này Jack London tạo nên được kịch tính cho tác phẩm, lôi cuốn bạn đọc đi sâu tìm hiểu tính cách và số phận của con người.

Đào Duy Hiệp đã đưa ra nhận định: Jack London “là một nhà văn tiêu biểu cho tính cách Mỹ chân chính: mạnh mẽ, dữ dội, kiên quyết, hào phóng, chân thật đầy phur lưu và dũng cảm” [7] vì thế nhân vật anh hùng trong truyện ngắn của ông luôn được đặt vào những hoàn cảnh điển hình đối đầu với môi trường thiên nhiên hoang dã, khắc nghiệt, hoặc đấu tranh chống lại xã hội áp bức, bất công. Quá trình đấu tranh của nhân vật có khi là đại diện cho tiếng nói của cộng đồng nhưng có khi chỉ là sinh tồn của cá nhân nhưng trong quá trình ấy nhân vật hình thành và bộc lộ những tính cách đẹp: không bỏ cuộc trước khó khăn, linh hoạt thích nghi với cuộc sống, không chịu cúi đầu trước áp bức, bất công, luôn ước mơ về một cuộc sống tự do, hạnh phúc...

Nhân vật anh hùng của Jack London là những cá nhân mang vóc dáng xã hội và thường xuất hiện trong tư thế đơn độc, bị bỏ rơi trong môi trường thiên nhiên rộng lớn đầy hiểm họa đe dọa tính mạng như vùng hoang mạc Bắc Mỹ hay miền biển Nam Thái Bình Dương hoặc họ xuất hiện trong môi trường xã hội cạnh tranh khốc liệt khi người Mỹ da trắng bắt đầu mở rộng địa bàn đồn những người thổ dân vào những vùng hoang vu, cằn cỗi. Để nhân vật anh hùng xuất hiện trong môi trường đơn độc, Jack London muốn tái hiện lại bức tranh hiện thực xã hội với những con người vì lợi ích cá nhân mà bỏ rơi bạn bè như nhân vật Bill trong truyện ngắn *Tình yêu cuộc sống*, nhà văn cũng thể hiện giai đoạn phát triển mạnh mẽ của chủ nghĩa tư bản ở Hoa Kỳ khi sự tham lam, lừa lọc, cùng luật lệ hà khắc của người da trắng đã dồn những người thổ dân da đen, da đỏ vào cảnh đói rét, bệnh tật, nghèo túng, diệt vong.

III. KẾT LUẬN

Jack London là nhà văn bậc thầy trong việc xây dựng kiểu nhân vật anh hùng tạo nên một nét đặc biệt trong văn học Mỹ đầu thế kỷ XX. Nhân vật của ông mang vẻ đẹp của lòng tin, sự khát khao tự do, kiên cường trước gian khó, dù chiến thắng hay thất bại, dù phải đánh đổi sự sống trước thiên nhiên hà khắc hay sự bất công của xã hội họ vẫn thể hiện khí phách hiên ngang, bất khuất. Qua kiểu nhân vật anh hùng Jack London đã phản ánh hiện thực chinh phục tự nhiên và những xung đột đẫm máu đang diễn ra

ở xã hội Mỹ đương thời, từ đó nhà văn thể hiện khát vọng về một xã hội tốt đẹp hơn trong tương lai, nhân vật anh hùng trong truyện ngắn của ông như luồng ánh sáng dẫn đường cho con người xây dựng một xã hội nhân ái, công bằng hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Kim Anh (2003), ‘Cuộc đấu tranh sinh tồn và nỗi khát khao *được sống trong “Tình yêu cuộc sống” của Jack London*’, Tạp chí *Châu Mỹ ngày nay*, Số 8.
2. Nguyễn Kim Anh (2003), *Hình ảnh người thổ dân da đỏ (Indian) trong sáng tác của nhà văn Mỹ Jack London*, Tạp chí *Châu Mỹ ngày nay*, Số 6.
3. Lê Huy Bắc (2003), *Văn học Mỹ*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
4. Nguyễn Trọng Đức (2007), ‘Đặc trưng nghệ thuật truyện ngắn Jack London’, *Luận văn Thạc sỹ, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*.
5. Lê Bá Hán, Trần Đình Sử, Nguyễn Khắc Phi (chủ biên) (1998), *Từ điển thuật ngữ văn học*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
6. Phạm Sông Hồng (tuyển chọn) (1997), *Tuyển tập truyện ngắn Jack London*, Nxb Hội nhà văn, Hà Nội.
7. Đào Duy Hiệp (2002), ‘Nhân vật và người kể chuyện trong Tiếng gọi nơi hoang dã’, Tạp chí *Văn học nước ngoài*, Số 2, tr 208 – 217.
8. Jack London (2001), *Tác phẩm chọn lọc*, Nxb Văn hoá - Thông tin, Hà Nội.
9. Hoàng Phê (chủ biên) (1994), *Từ điển tiếng Việt*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
10. Bùi Văn Thanh (2003), ‘Thế giới nhân vật vùng Klondike của Jack London’, *Luận văn thạc sỹ, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*.
11. Nhiều người dịch (2016), *Truyện ngắn Jack London*, Nxb Văn học, Hà Nội.